

Відповідальність на час воєнного стану: to be or not to be

У зв'язку із воєнним станом до Податкового кодексу України були внесені зміни, що на цей період встановлюють особливості оподаткування.

Але в цій публікації звертаємо увагу виключно на окремі підпункти в пункті 69 підрозділу 10 розділу XX ПКУ. Адже саме в цьому пункті мова йде про застосування/незастосування **відповідальності** до платника податків за порушення, допущені в період воєнного стану.

За такий короткий період щодо відповідальності законодавець змінював свою думку тричі:

- З 24.02.2022 до 16.03.2022 – перший період [Закон від 03.2022 № 2118-IX];
- З 17.03.2022 до 26.05.2022 – другий період [Закон від 03.2022 № 2120-IX];
- З 27.05.2022 по тепер – третій період [Закон від 12.05.2022 № 2260-IX].

У всіх законів першоавторство у п. Гетманцева Д. О.

Так, в перший період – у випадку відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, платник податків **звільнявся від відповідальності** з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

В другий період – все те ж саме, але **додалась відповідальність, якщо порушення були виявлені за наслідками перевірок**. На додаток до цього, у цьому періоді законодавець, фактично, повністю **скасував можливість форс-мажору** щодо

порушень, виявлених під час перевірок.

В третій період – законодавець зрозумів, що форс-мажором нехтувати не можна. Усунув свою допущену недолугість і повернув можливість звільнення від відповідальності платника податків внаслідок впливу форс-мажорних обставин. Але тут же вказав, що для визнання можливості/неможливості виконання обов'язку Мінфін має розробити порядок.

Більш наочно це виглядає так:

Період I	Період II	Період III
Закон від 03.03.2022 № 2118-IX	Закон від 15.03.2022 № 2120-IX	Закон від 12.05.2022 № 2260-IX
з 07.03.2022 до 16.03.2022	з 17.03.2022 до 26.05.2022	з 27.05.2022
69. Установити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у цьому пункті.	69. Установити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у цьому пункті.	69. Установити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у цьому пункті.

69.1. У випадку відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, зокрема щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої цим Кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.	69.1. У випадку відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, зокрема щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої цим Кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.	69.1. У разі відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої цим Кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні. Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у цьому підпункті, та перелік документів на підтвердження затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.
---	---	---

69.2. Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються.	69.2. Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються, крім: ... У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення перевірок, передбачених цим підпунктом, до платників податків застосовується відповідальність згідно з цим Кодексом, законами, контроль за якими покладено на контролюючі органи, а вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), у такому випадку не застосовуються, у тому числі положення підпункту 112.8.9 пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу"	69.2. Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються, крім: ... У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення перевірок до платників податків застосовується відповідальність згідно з цим Кодексом, законами, контроль за виконанням яких покладено на контролюючі органи, з урахуванням обставин, передбачених підпунктом 112.8.9 пункту 112.8 статті 112 цього Кодексу, що звільняють від фінансової відповідальності. При цьому вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), не застосовуються.
--	---	---

Поки самого порядку немає, платники вимушені будуть доводити самотійно можливість виконання/невиконання податкового обов'язку. А податкові органи, очевидно, будуть вважати, що немає Порядку, – немає підстав для звільнення від відповідальності.

Також звертаємо увагу, що у фабулі п. 69 підрозділу 10 розділу XX ПКУ йдеться про те, що особливості застосовуються саме **до справляння податків і зборів**, а про відповідальність не згадується. Однак, притягнення до відповідальності не є частиною процесу справляння податків і зборів.

То ж слід врахувати, що існує загальний підхід до покладання відповідальності/звільнення від відповідальності за умов форс-мажору, передбачений пп. 112.8.9 ПКУ через множинне трактування прав та обов'язків платника податків (п. 56.21 ПКУ).

Такі недолугі помилки свідчать про поверхневий підхід під час підготовки змін до головного податкового закону. І не факт, що цим все обмежиться.

Далі буде.

Компанія Вікторія